

Nr 4.

Warszawa, dn. 23 lutego 1935 r.

Ogóln. zbioru Nr 625.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Prezes Rady Związku inż. **Piotr Drzewiecki**.
Redaktor odpowiedzialny inż. **Maurycy Chorzewski**.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: **Warszawa, ul. Traugutta 4, tel. 594-26**. Adres telegr.: „**Metalowcy—Warszawa**”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Wpływ zawartości fosforu na ciekłość żeliwa. — Zmiany w taryfie towarowej P. K. P. — Sprostowanie.—
Nowe prawo o Sądach Pracy. — Opłaty za dozór kotłów parowych. — Eksport wyrobów metalowych
w oświetleniu przemysłowców (ciąg dalszy). — Wiadomości z zagranicy. — Kronika. — Ceny.

WPŁYW ZAWARTOŚCI FOSFORU NA CIEKŁOŚĆ ŻELIWA

Pan inż. Jerzy Buzek, docent Akademii Górniczej w Krakowie, przysłał nam następującą notatkę.

Na poparcie życzenia wyrażonego w moim referacie z dnia 8.XI.1934 ogłoszonym w Nr. 24 i 25 „Przemysłu Metalowego” z r. ubiegłego w sprawie wyższej zawartości fosforu w polskiej surówce odlewniczej podaję wyniki badań p. p. D. Saito i K. Hayashi według czasopisma „Stahl und Eisen” z r. 1928 str. 1620.

Wpływ zawartości fosforu na ciekłość żeliwa

Próby nr.		1	2	3	4	5
Skład chemiczny żeliwa	Ce	3,285	3,212	2,957	3,055	3,165
	Cgr	3,126	2,270	2,486	2,848	2,754
	Si	1,416	1,651	1,750	1,647	1,752
	Mn	0,359	0,347	0,347	0,347	0,280
	S	0,032	0,029	0,075	0,045	0,062
	Cu	0,042	0,055	0,030	0,027	0,040
	P	0,072	0,511	1,254	1,824	2,751
Temperatura odlewania (o C)		1310	1290	1300	1280	1290
Temperatura formy		28	36	38	39	38
Długość spirali mm		2500	2740	3050	3210	3420
Ciekłość w %		100%	110%	122%	128,4%	129%

W stosunku do ciekłości żeliwa hematytowego z zawartością fosforu 0,072% żeliwo maszynowe z zawartością fosforu 0,511% posiada ciekłość wyższą o 10%, żeliwo w odlewach cienkościennych z zawartością fosforu 1,254% wzgl. 1,824% ciekłość wyższą o 22% wzgl. 28,4%

Ponieważ przeważająca ilość odlewni polskich wyrabia odlewy cienkościenne, powinny polskie zakłady wielkopiecowe liczyć się z tym faktem.

Jerzy Buzek.

ZMIANY W TARYFIE TOWAROWEJ P. K. P.

Z okólnika № 43 wydziału komunikacyjnego Centralnego Związku Przemysłu Polskiego z dnia 25 stycznia 1935 r. podajemy zmiany tariff przewozowych, dotyczące przemysłu metalowego.

W taryfie wyjątkowej H 12 na przewóz maszyn rolniczych, w obszarze ważności dodano stację Kołomyja.

Taryfę wyjątkową P H 5 na przewóz wyrobów żelaznych rozszerzono na sprężyny do materaców i mebli, poz. 1218 f/k.t.

Wprowadzono nową pozycję h 22 na przewóz używanych walców młyńskich, przewożonych do ryflarń.

W taryfie wyjątkowej H 7 na przewóz żelaza i wyrobów z niego wprowadzono nową pozycję la dla stopów żelaznych oddzielnie niewymienionych, wyłączając je z dotychczasowej pozycji.

W taryfie wyjątkowej P H 5 na przewóz żelaza i wyrobów z niego wprowadzono nową pozycję la dla stopów żelaza oddzielnie niewymienionych, wyłączając je z dotychczasowej pozycji l.

Pozycję h 21 na przewóz miedzi z portów rozszerzono na stacje Będzin, Dziedzice, Katowice, Kraków i Sławków pod warunkiem nadania w ciągu roku do wszystkich tych stacyj najmniej 4000 kg. miedzi dla jednego lub kilku odbiorców.

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERJI

SPROSTOWANIE

Biblioteka P. M. „Ursus”

W Nr. 1 „Przem. Metal.” z r. b. na str. 4 w artykule „Ubezpieczenie emerytalne 65-letnich robotników” w drugim i piątym wierszu od góry ostatniego ustępu zamiast 1933 r. powinno być 1934 r.

W tymże numerze na str. 5 w artykule „Opłaty na Fundusz Pracy” w drugim wierszu od góry zamiast 12 grudnia powinno być 22 grudnia.

NOWE PRAWO O SĄDACH PRACY

Z początkiem bieżącego roku weszło w życie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. zatytułowane „Prawo o sądach pracy“ (Dz. U. R. P. Nr. 95 poz. 854). Nowe prawo oparte jest ogólnie biorąc na dawnych zasadach, jednak obok wprowadzonych zmian przynosi zupełne niemal przeredagowanie tekstu poprzednio obowiązującego rozporządzenia Prez. Rz. z dn. 22 marca 1928 r. Celem uprzyświecenia nowego prawa omawiamy je w najważniejszych punktach, podkreślając zmiany w stosunku do stanu poprzedniego.

1. Organizacja sądów pracy.

Mimo pierwotnych zamierzeń, nie zostały wprowadzone w życie postanowienia o utworzeniu sądów pracy II instancji. Ustrój sądownictwa pracy pozostaje więc nadal bez zmiany. W I instancji będą działały sądy pracy bądź samoistne, bądź utworzone przy sądach grodzkich, w II instancji sądy okręgowe. Skład sądu pracy pozostaje również bez zmiany. Sędzia i jego zastępca będą nadal sędziami zawodowymi. W komplecie sądu będą nadal udział ławnicy (po jednym z grupy pracodawców i pracowników). Pewnej zmianie uległy postanowienia dotyczące ławników. Ławnik będzie powoływany na 3 lata (dotąd na 2 lata) i — co jest nowością — musi posiadać „znajomość zawodu, który reprezentuje“.

2. Właściwość sądów pracy.

Dotychczas sądy pracy orzekały zarówno w sprawach cywilnych jak i karnych. Nowe prawo ogranicza właściwość sądów pracy tylko do spraw cywilnych. Zostaje ustalona ogólna zasada, że sprawy karne o wykroczenia przeciwko ustawodawstwu pracy należą do władz administracyjnych (inspekcji pracy lub władz administracji ogólnej). Orzeczenia władz administracyjnych ulegają zaskarżeniu do sądu. Sprawy te należą jednak do sądów powszechnych. (Aby nie odbiegać od zasadniczego tematu odkładamy sprawę orzecznictwa karnego według nowych zasad do odrębnego omówienia w przyszłości). Dalsze zmiany w zakresie właściwości sądów pracy są następujące:

a) zamiast dotychczasowego wyliczenia osób, których spory podlegają kompetencji sądów pracy, została wprowadzona ogólna zasada, że decyduje „stosunek pracy“ (stosunek chałupniczy, umowa o naukę zawodową). Określenie to niezwykle ogólne będzie odpowiadać działowi I Kodeksu Zobowiązań, obejmującemu umowę o pracę, choć obawiać się należy, że powstanie na tem tle wiele sporów interpretacyjnych i dążność do przeciążenia sądów pracy sporami o sprawy nie mające nic wspólnego z umową o pracę.

b) skasowane zostaje wyłączenie z pod kompetencji sądów pracy spraw pracowników umysłowych, zarabiających powyżej 10 tysięcy zł. rocznie (w rolnictwie 3.600 zł.).

c) dotychczas sądom pracy (lub sądom grodzkim w zastępstwie sądów pracy) podlegały spory, których wartość nie przekraczała 5.000 zł. Obecnie granica ta ma zastosowanie tylko wobec sądów grodzkich. Sądy pracy rozpatrywać będą spory do sumy 10.000 zł:

d) w wypadku zbiorowego roszczenia, co w myśl nowych przepisów jest dopuszczalne, wartość sporu może być wyższa. Będzie więc podlegać kompetencji sądu pracy zbiorowe roszczenie np. 100 pracowników, z których każdy występuje z pretensją nie przekraczającą 10 tys. zł. Jest to przepis poważnie rozszerzający zakres działania sądów pracy.

e) Sądy pracy będą rozpatrywać również spory „z należania do instytucji ubezpieczeń społecznych“. W szczególności chodzi tu o spory o straty wynikające z nieubezpieczenia pracowników, z opóźnionego zgłoszenia pracownika przez pracodawcę do instytucji ubezpieczeniowych i t. d.

f) Do sądów pracy należą również „spory dotyczące mieszkań służbowych“, przyczem dotyczy to zarówno mieszkań objętych ochroną lokatorów, jak i mieszkań nieobjętych. Jest to nieco szersze ujęcie niż dotychczasowe. Według dekretu z 1928 r. sądy pracy rozpatrywały tylko spory dotyczące „wypowiadania i usuwania z mieszkań służbowych“ i to tylko mieszkań nie podlegających ochronie lokatorów.

3. Postępowanie przed sądami pracy.

Z wyjątkiem spraw potraktowanych odrębnie w rozporządzeniu, postępowanie przed sądami pracy opiera się na kodeksie postępowania cywilnego. Te odrębne przepisy odnoszą się głównie do uprawnień ławników. Nowe prawo rozszerza dość poważnie te uprawnienia, wprowadzając instytucję sesji pojednawczych. Sesja pojednawcza tem się różni od zwykłej sesji sądu pracy, że prowadzona jest tylko przez ławników bez udziału przewodniczącego sądu. Ławnicy dążą do przeprowadzenia ugody stron; jeżeli jej nie zdołają osiągnąć, to wydają orzeczenie. Oczywiście orzeczenie to może być tylko jednomyślne. Zarówno ugoda jak i tego rodzaju orzeczenie mają tę samą moc co wyrok sądu pracy. Jeżeli sprawa nie zostanie załatwiona na sesji pojednawczej to przewodniczący sądu kieruje ją na sesję normalną.

Kierując sprawy na sesje pojednawcze, przewodniczący może się kierować tylko wycuciem.

Postanowienia o zastępstwie stron uległy stosunkowo niewielkim zmianom. W sprawach, których wartość nie przekracza 300 zł. (dawniej 200 zł. o zmianie tej będzie mowa dalej), jako pełnomocnicy strony obok członków rodziny mogą występować ze strony pracownika: a) osoby należące do tego samego zawodu, wyznaczone przez stowarzyszenia zawodowe i b) adwokaci jako stali radcowie prawni tych stowarzyszeń. Pełnomocnikami pracodawcy mogą być urzędnicy, oraz adwokaci występujący jako stali radcowie prawni. Występowanie adwokatów przed sądami pracy w sprawach o drobniejsze pretensje nadal posiada charakter wyjątkowy. O tem, czy zastępcy stron posiadają odpowiednie warunki, decyduje sąd, a decyzja ta ma charakter ostateczny.

W sprawach powyżej 300 zł. może występować każdy adwokat. Nowe prawo dozwala występować przedstawicielom stowarzyszeń zawodowych również i w sprawach o wartości powyżej 300 zł.

W sprawach dotyczących stosunku pracy strony mogą występować same przed sądami pracy i sądami okręgowymi, przymus adwokacki rozpo-

czyną się dopiero od złożenia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego.

4. Środki odwoławcze.

W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 300 (dotychczas 200 zł.) złotych, wyrok sądu pracy jest wykonalny natychmiast. Sąd pracy jednak może na wniosek strony uzależnić wykonanie wyroku od złożenia przez powoda stosownego zabezpieczenia.

W innych sprawach (powyżej 300 zł.) sąd może nadać na wniosek powoda rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli zachodzą przewidziane okoliczności, między innymi — jeżeli zasądzona suma stanowi wynagrodzenie za pracę.

Apelacja. Przeciwko wyrokowi sądu pracy przysługuje skarga apelacyjna, którą należy wnieść w terminie dwutygodniowym. Przedtem należy jednak w ciągu 3 dni od ogłoszenia sentencji wyroku zażądać sporządzenia wyroku na piśmie wraz z uzasadnieniem (wyroki sporządzane są na piśmie tylko na żądanie stron).

Prawo o sądach pracy rozróżnia dwa rodzaje skarg apelacyjnych: w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 300 złotych, oraz we wszystkich innych sprawach, (dotychczas granicą było 200 zł.).

W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 300 złotych, skarga apelacyjna od wyroku sądu pracy jest dopuszczalna tylko:

- a) z przyczyn nieważności,
- b) z powodu przekroczenia przez sąd pracy zakresu swej właściwości,
- c) z powodu naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie.

W tych wypadkach skargę apelacyjną rozstrzyga sąd okręgowy w składzie 3 sędziów (bez udziału ławników).

Skarga kasacyjna w wyżej wymienionych sprawach nie przysługuje.

W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa 300 złotych, przysługuje skarga apelacyjna bez ograniczeń wyżej wymienionych.

Skargi apelacyjne od wyroków sądu pracy rozstrzyga sąd okręgowy w składzie złożonym z sędziego sądu okręgowego, jako przewodniczącego i dwóch ławników sądu okręgowego.

Kasacja. W sprawach wszczętych przed sądami pracy, skarga kasacyjna od wyroku sądu okręgowego do Sądu Najwyższego służy tylko w tym przypadku, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia przewyższa 300 złotych.

Skargę kasacyjną wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie miesięcznym od doręczenia wyroku stronie skarżącej. Do skargi należy dołączyć dowód wpłacenia przepisanej kaucji kasacyjnej

Jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 1000 złotych, to wysokość kaucji kasacyjnej w sprawach, należących do właściwości sądów pracy, wynosi połowę sumy, pobieranej od skarg kasacyjnych w sprawach, należących do właściwości sądów grodzkich.

5. Postępowanie nakazowe.

Zupełną nowością w naszym sądownictwie jest t. zw. postępowanie nakazowe.

Kodeks postępowania cywilnego zawiera jak wiadomo w art. 458–468 postanowienia, dotyczące odrębnego postępowania nakazowego. Powód może żądać w pozwie, aby sąd wydał przeciw pozwanemu nakaz zapłaty wierzytelności, jeżeli żądanie pozwu jest uzasadnione w całości dołączonymi do pozwu dokumentami, bądź publicznymi, bądź prywatnymi, na których podpisy uwierzytelnione są przez sąd lub notariusza. Dotyczy to również zobowiązań z weksli i czeków.

Prawo o sądach pracy przewiduje, iż powód może żądać wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym również na podstawie książeczki obrachunkowej.

Nakaz wydaje sąd w osobie jednego sędziego bez rozprawy i bez wezwania pozwanego. Nakaz zawiera wezwanie do zaspokojenia wierzytelności w ciągu tygodnia w całości wraz kosztami. Przeciwko nakazowi można w terminie wyznaczonym na zapłatę (w ciągu tygodnia) wnieść należycie umotywowane zarzuty na piśmie, skierowanemu do tego sądu, który nakaz wydał.

W razie niewniesienia zarzutów w terminie właściwym — nakaz się uprawomocnia i ma skutki prawomocnego wyroku.

6. Opłaty sądowe.

Opłaty w sądach pracy są ustalone nieco odmiennie niż w sądach powszechnych. W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 50 zł., opłaty sądowe nie są pobierane (z wyjątkiem opłat za doręczenia),

Jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 1000 zł. to opłata wpisu stosunkowego t. j. zależnego od wartości przedmiotu sporu w sprawie, należącej do właściwości sądu pracy, wynosi połowę odpowiedniej opłaty wpisu, pobieranego w sądach powszechnych. Przy wyższej wartości przedmiotu sporu (ponad 1000 zł.) zmniejszenie do połowy dotyczy tylko 1000 złotych; reszta sumy podlega opłacie normalnej.

Przy spółczestnictwie w sporze wpis stosunkowy oblicza się dla każdego ze spółczestników osobno.

Poza powyższymi postanowieniami specjalnymi co do kosztów sądowych w postępowaniu przed sądami pracy stosuje się przepisy o kosztach sądowych przed sądami grodzkimi.

Z pośród przepisów o ogólnym znaczeniu na specjalną uwagę zasługuje zapowiedziane rozszerzenie systemu sądów pracy na b. zabór pruski, co połączone będzie ze skasowaniem funkcjonujących tam do chwili obecnej sądów przemysłowych i kupieckich.

Nowe prawo, w oparciu o stosunkowo krótkie doświadczenia, rozwija w poważnym stopniu sądownictwo pracy w Polsce. Przybyło wiele nowych postanowień, których wartość ujawni się dopiero w praktyce.

Jedno można stwierdzić z całą pewnością. Rozwój sądownictwa pracy idzie nieco jednostronnie po linii interesów pracowniczych. Uwzględnianie

interesów jednej strony specjalnie uwydatnia się w utrudnieniach, jakie stawiane są wobec odwołań od niektórych wyroków sądów pracy. Od wyroków w sprawach o mniejsze kwoty można apelować tylko z przyczyn ograniczonych.

W tych warunkach w sprawach nieraz drobnych, lecz przesądających o znacznie poważniejszych skutkach (rozstrzygnięcie sporu o roszczenie jednego pracownika daje podstawę analogicznemu wystąpieniu wielu innych pracowników) pracodawca ma ograniczone środki obrony. Dotychczas ograniczenie to odnosiło się do spraw, których wartość nie przekraczała 200 zł., — nowe przepisy podniosły tę granicę do 300 zł.

W każdym razie sądy pracy, których znaczenie wzrosło znacznie, będą mogły spełniać swą rolę z ogólnym pożytkiem tylko wtedy, jeżeli przeprowadzony będzie racjonalnie staranny dobór nie tylko sędziów, ale i ławników. Przepisy ustawodawstwa ochronnego, jak też i przepisy nowego prawa o sądach pracy, dostatecznie bronią interesu pracowników. Orzekanie na podstawie tych przepisów powinno być całkowicie bezstronne. *J. B.*

OPLATY ZA DOZÓR KOTŁÓW PAROWYCH

W Nr. 1 „Dziennika Ustaw R. P.“ z dnia 12 stycznia 1935 r. pod poz. 4 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu o wysokości opłat za dozór kotłów parowych, należących do właścicieli prywatnych, zlecony przez władze państwowe Stowarzyszeniu Dozoru Kotłów. Treść tego rozporządzenia poniżej

§ 1. Opłaty roczne za dozór kotłów, należących do właścicieli prywatnych oraz dzierżawionych od władz państwowych przez osoby prywatne, w przypadku gdy właściciel lub dzierżawca nie są członkami Stowarzyszenia Dozoru Kotłów, a Stowarzyszenie wykonywa dozór na zlecenie władz państwowych, ustala się w następującej wysokości od każdego kotła:

a) na terenie działalności Stowarzyszeń Dozoru Kotłów w Warszawie i Poznaniu:

za kocioł o powierzchni ogrzewalnej:

do	2 m ²	. . . . .	zł. 40
ponad	2 m ² do 20 m ²	. . . . .	60
„	20 „ „ 50 „	. . . . .	80
„	50 „ „ 100 „	. . . . .	105
„	100 „ „ 200 „	. . . . .	145
„	200 „ „ 300 „	. . . . .	190
„	300 „ „ 400 „	. . . . .	235
„	400 „ „ 500 „	. . . . .	280
„	500 „ „ 600 „	. . . . .	320
„	600 „ „	. . . . .	360

b) na terenie działalności Stowarzyszenia Dozoru Kotłów Parowych w Katowicach:

za kocioł o powierzchni ogrzewalnej:

do	2 m ²	. . . . .	zł. 30
ponad	2 m ² do 20 m ²	. . . . .	45
„	20 „ „ 50 „	. . . . .	60
„	50 „ „ 100 „	. . . . .	80
„	100 „ „ 200 „	. . . . .	110
„	200 „ „ 300 „	. . . . .	140
„	300 „ „ 400 „	. . . . .	175
„	400 „ „ 500 „	. . . . .	210
„	500 „ „ 600 „	. . . . .	240
„	600 „ „	. . . . .	270

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1935 r. Jednocześnie traci moc rozporządzenie z dnia 15 grudnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 1006) oraz z dnia 30 listopada 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 759).

EKSPORT WYROBÓW METALOWYCH W OŚWIETLENIU PRZEMYSŁOWCÓW

(Ciąg dalszy, p. Nr 2 „P. M.“).

IV.

Przemówienie Dr. F. Weinschencka.

Na skutek wezwania Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych i Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego Przetwórczego do wypowiedzenia się w sprawie utrzymania, względnie rozszerzenia eksportu wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego, pozwalami sobie podać kilka uwag odnoszących się do tego zagadnienia, przyczem zaznaczam, że daję tutaj wyraz memu osobistemu przekonaniu, które opieram na własnym długoletnim doświadczeniu i pracy mej w dziedzinie eksportu przez prawie że 30-ci lat w firmie mojej G. Josephyego Spadkobiercy w Bielsku.

Chcąc eksportować musimy przedewszystkiem baczenie śledzić zapotrzebowanie na poszczególnych rynkach krajowych świata.

Musimy sobie przyswoić zasadę, że dla eksportu w rachubę wchodzi tylko wyroby o pierwszorzędnej jakości, inaczej bowiem eksport ten absolutnie nie może liczyć na powodzenie.

Eksport wymaga od nas bezustannej i intensywnej pracy nad ciąglem udoskonaleniem wyrobów, w którym to celu trzeba mieć na uwadze wszystkie postępy i ulepszenia w dziedzinie danych wyrobów dokonywane przez naszą konkurencję zagraniczną. Również ważnem jest, ażeby wszelkie ulepszenia własne w miarę możliwości chronić przynajmniej na najważniejszych rynkach zbytu przez patenty.

W powyższym celu należy utrzymywać odpowiednią ilość ze szczególną starannością dobranych inteligentnych inżynierów konstruktorów, którzy w danej dziedzinie muszą mieć fachowe wykształcenie i posiadać wiadomości i doświadczenie nie tylko w zakresie samej fabrykacji odnośnych eksportowanych wyrobów, lecz także opanowywać muszą poszczególne procesy produkcji, dla której służyć mają eksportowane własne wyroby.

Przy wyrobach specjalnych więcej skomplikowanych, musimy również dbać o utrzymanie odpowiedniej kadry wyszkolonych przez długie lata monterów i robotników specjalistów.

Eksportowane wyroby, szczególnie jeżeli chodzi o maszyny, muszą się odznaczać celującą konstrukcją i wykonaniem z jak najlepszych materiałów, odpowiednimi metodami, któreby pozwoliły na jak najtańszą fabrykację, w którym to celu należy zastosować przy produkcji najnowsze zdobycze techniczne i odpowiednio dobrać cały park maszynowy, w szczególności nowoczesne obrabiarki.

Bardzo ważną jest dla eksportu odpowiednia organizacja handlowa, obejmująca możliwie wszystkie kraje świata, a szczególnie rynki zagraniczne na których danemu eksportowi szczególnie zależy, w którym to celu musimy posiadać wszędzie odpowiednio dobranych agentów. Do tego celu dobierać należy ludzi poważnych, dokładnie poinformowanych o konstrukcjach eksportowanych wyrobów, oraz o procesie pracy, do którego odnośne wyroby służą, tak ażeby odnośni agenci mogli być zarazem dla

naszych zagranicznych odbiorców i doradcami fachowymi przy rozwiązywaniu różnych nadarzających się w życiu problemów.

Korespondencja eksportowa musi być prowadzona poza językiem polskim szczególnie w językach angielskim, francuskim i niemieckim.

Obok organizacji agentów musimy jednak jako eksporterzy, dbać również o nawiązanie i utrzymanie osobistego kontaktu z właścicielami, względnie kierownikami odnośnych firm importowych, na rynkach zagranicznych, która to okoliczność nie jest u nas może dostatecznie doceniana. Bardzo często powodzenie w staraniach o pozyskanie zlecenia eksportowego zależy od osobistych walorów osoby, występującej w rokowaniach z odbiorcą ze strony eksportera.

Musimy nie tylko dbać o utrzymanie stosunków handlowych, lecz również pielęgnować stosunki towarzyskie między odbiorcą a dostawcą i wyrabiać sobie przyjaciół, co posiada nadzwyczaj ważne znaczenie dla podtrzymania trwałych stosunków handlowych. Ponieważ więksi odbiorcy zagraniczni przeważnie rekrutują się z ludzi ze sfer towarzyskich musimy dążyć do nawiązania przyjacielskich stosunków i to nie tylko między eksporterem a odbiorcą, lecz nawet między rodzinami tychże. Przy przyjazdach do Polski odbiorców musimy okazać im całą staropolską gościnność i wprowadzić ich do naszego domu, który najlepiej nadaje się do przygotowania w następstwie nawiązywanych stosunków przyjaźni. Z tego względu wielka rola przypada również i małżonkom, oraz rodzinie zarówno eksportera jak i zagranicznego odbiorcy, którzy w następstwie przy sposobności wizyty zagranicą eksportera polskiego zazwyczaj rewanżują się tem, że za gościnne przyjęcie w Polsce zapraszają go również do swego domu.

Przy sposobności odbytej niedawno podróży na rynkach zagranicznych stwierdziłem, że nasza zagraniczna konkurencja w szczególności Niemcy weszła na pewną oryginalną drogę, celem pozyskania sobie wpływowych osobistości w pewnych ważniejszych dla niemieckiego eksportu gałęziach przemysłu i mianuje osobistości takie niemieckimi konsułami honorowymi. Taktyka ta obliczona na próżność ludzi, jednak w praktyce daje rezultaty, gdyż ludzie ci usposobieni są życzliwie dla wyrobów niemieckich, którym też dają pierwszeństwo i wyroby te propagują. W tem miejscu chciałbym zwrócić się do Wielce Szanownego Pana Ministra z prośbą, ażeby zechciał łaskawie rozważyć, czy nie dałoby się również i z naszej strony pójść tą samą drogą, gdyż niewątpliwie mogłoby to naszemu eksportowi przynieść korzyści.

Chcąc utrzymać stały eksport i usadowić się na rynkach świata, należy bezwzględnie dążyć do utrzymania jak najniższych kosztów produkcji własnej. Dotyczy to w pierwszym rzędzie surowców i materiałów pomocniczych, których cena musi być bezwzględnie dostosowana do cen na rynkach świata, w mniejszej mierze natomiast do robocizny. Nasz przemysł eksportowy powinien dążyć do tego, ażeby żyć i rozwijać się nie jak roślina cieplarniana, lecz musi zdawać sobie sprawę z tego, że powinien być ufundowany na naturalnych podstawach. Oczywiście, że w obecnych wyjątkowych czasach wzmożonej walki gospodarczej wszystkich przeciw wszyst-

kim, zasada ta nie da się przeprowadzić, przyczem zło tkwi, jak powszechnie wiadomo, w dewaluacji szeregu walut zagranicznych, ograniczeniach dewizowych, utrudnieniach importowych i eksportowych i licznych, niemal codziennie nowo powstających, przeszkodach, których eksport sam nie może zwalczyć.

Jak długo stan ten trwa koniecznym jest—jak to zresztą ma miejsce we wszystkich państwach—ażeby eksporterzy otrzymali odpowiednią pomoc i poparcie ze strony naszych Wysokich Władz Państwowych, gdyż inaczej nie moglibyśmy konkurować na rynkach światowych.

W tym względzie uznajemy z uznaniem i szczerą wdzięcznością wielkie wysiłki i poparcie wielce Szanownego Pana Ministra i Wysokiego Rządu dla naszego eksportu. Natomiast następczą się polskiemu eksportowi wyrobów przemysłu metalowego przy wywozie do różnych krajów nowe trudności przywózowe, dla usunięcia których chcielibyśmy prosić Wielce Szanownego Pana Ministra o Jego szczególną pomoc. Tak na przykład faktem jest, iż z przyczyn od eksportu polskiego zupełnie niezależnych straciliśmy dla naszego eksportu metalowego rynek turecki, a również na całym szeregu innych rynków zagranicznych napotyka eksport polskich wyrobów przemysłu metalowego na największe trudności, które powinny być jak najrychlej usunięte, gdyż utrzymanie obecnego nieuregulowanego stanu rzeczy, zagraża w największym stopniu eksportowi przemysłu metalowego.

Szczególnie odnosi się to do rynku greckiego, rumuńskiego i bułgarskiego. Tak na przykład firma moja „G. Josephyego Spadkobiercy“ posiada cały szereg efektywnych zamówień od odbiorców w Rumunji, których nie może wykonać z tego powodu, iż nasi odbiorcy w Rumunji przy przywozie natrafiają na wielkie trudności, co zagraża nam utratą odnośnego rynku zbytu.

Ponieważ wiemy jak łatwo jest utracić rynek zbytu i jak trudno rynek ten znowu pozyskać, apelujemy do Wielce Szanownego Pana Ministra i zwracamy się z usilną prośbą, ażeby, uznając ważność eksportu naszego przemysłu metalowego przetwórczego—czego dowodem jest nasze dzisiejsze zebranie—zechciał łaskawie sprawie tej poświęcić swą szczególną uwagę i żeby jak najrychlej umożliwiono nam eksport naszych wyrobów do wspomnianych krajów.

Jestem głęboko przekonany o tem, że prędzej czy później wszystkie państwa powrócą znowu do tych metod, na których dawniej odbywała się wzajemna wymiana międzynarodowa towarów. Ażeby jednak w tym przejściowym okresie, który wystarcza do wyparcia naszego eksportu z rynków świata utrzymać się na odnośnych rynkach i ażeby na rynku światowym osiągnąć pozycję odpowiadającą wielkości i mocarstwowemu stanowisku Polski, uważamy w chwili obecnej wydatną pomoc eksportową za konieczność w interesie naszego eksportu i Państwa.

Z całym uznaniem i z wdzięcznością podkreślić muszę, że ze strony Wielce Szanownego Pana Ministra i naszego Wysokiego Rządu eksport nasz spotyka się ze zrozumieniem jego potrzeb i daleko idącym poparciem.

Utrzymanie stałego eksportu wymaga ciągłej żmudnej i energicznej pracy, oraz współpracy wszystkich w rachubę wchodzących czynników i odpowiednich zarządzeń we właściwym czasie, jakoteż stałego kontaktu samych eksporterów z miarodajnymi przedstawicielami Rządu. Przy sposobności chciałbym nadmienić, że wiele czasu i wiele pracy, która poświęcona być powinna właściwej produktywnej pracy nad eksportem, poświęcać musimy do dopełnienia licznych formalności, nad którymi nie chcę się tutaj dłużej rozwodzić, które jednak należałoby uprościć tak aby eksporter nie był obciążony i cały swój wysiłek mógł skierować wyłącznie tylko w kierunku utrzymania i rozwoju naszego eksportu.

Uważam, że poruszyłem tutaj szereg punktów, które napozór mogą wydawać się jako błaha i bez znaczenia dla rozwoju eksportu polskiego, oświadczam jednak, że na podstawie mego kilkudziesięcioletniego doświadczenia na polu eksportu, uprawianego przez moją firmę „G. Josephego Spadkobiercy“, wszystkie nawet i pomniejszych uwagi mają dla naszego eksportu wielkie znaczenie.

W końcu dziękuję najserdeczniej szczególnie Wielce Szanownemu Panu Ministrowi i innym Szanownym Panom Przedstawicielom naszego Wysockiego Rządu za umożliwienie nam eksporterom bezpośredniego zajęcia się i wypowiedzenia w sprawach tak bardzo nam wszystkim na sercu leżącego eksportu i jestem przekonany, że wzajemna wymiana zdań przyczyni się w znacznym stopniu do wydatnego podniesienia naszego rodzimego eksportu.

V.

Przemówienie inż. W. Rosenfelda.

Zagadnienie eksportowe w każdej dziedzinie jest dziś troską każdego Państwa i widzimy na jakie posunięcia niektóre z nich (Anglja, Stany Zjednoczone) się zdobyły, aby ten eksport rozwijać i rozszerzać.

Rzecz oczywista, że i w naszym życiu gospodarczym odgrywa eksport pierwszorzędną rolę, jako najważniejszy czynnik dla zrównoważenia naszego bilansu handlowego i płatniczego i tu należy przyznać, że Rząd uczynił wiele dla jego uprzywilejowania.

Państwowy Instytut Eksportowy stale jest w kontakcie z firmami eksportującymi, często podając nam firmy, chcące nasze towary sprowadzać, udzielając bardzo cennych wskazówek i pomocy przy nawiązaniu kontaktu.

Przejdę do produkcji metalowej, którą reprezentują—są to gwoździe i druty wszelkiego rodzaju. Muszę z góry zaznaczyć, że artykuły te, zwłaszcza w ostatnich czasach mają duży zbyt zagranicą i o ile dawniej interesowały się nimi tylko te kraje, które bądź nie miały u siebie tej produkcji, bądź w ilościach niepokrywających zapotrzebowania, o tyle ostatnio interesują się nimi takie kraje, jak Ameryka, skąd w zeszłym miesiącu otrzymaliśmy zapytanie na wielką partję drutu kolczastego.

Zdawałoby się wobec tego, że wszystko jest w porządku.

Jest jednak pewna trudność i to poważna o charakterze zasadniczym; chodzi mianowicie o surowiec potrzebny do tej produkcji.

Jak Panom wiadomo, nabywać go musimy w Syndykacie Polskich Hut Żelaznych. Tu właśnie należy te sprawy bardziej uelastyczyć. Dla przykładu: cena w Syndykacie na surowiec (walcówkę), na eksport wynosi 200 zł.—za tonnę. Syndykat jednak każe sobie płacić cenę obowiązującą wewnątrz kraju, a dopiero później po okazaniu dokumentów, stwierdzających, że odnośny towar został wyeksportowany,—zwraca nadpłaconą różnicę. To jest rzecz niesłychana, bo przecież wiadomo powszechnie, że eksport jest nierentujący, skąd więc mamy brać środki na przedpłacanie, nie mówiąc już o tem, że musimy za surowiec płacić z góry wówczas, gdy nasz zagraniczny klient płaci po otrzymaniu towaru.

Drugą niemniej ważną przyczyną jest przewóz. Otóż Syndykat w wewnętrznym obrocie stosuje zasadę, że cena towaru rozumie się loco st. Chebzie i to samo stosuje dla surowca potrzebnego na eksport. Nie będę tu mówić o tem, że jest to rzecz, zwłaszcza przy eksporcie, wprost nie do pomyślenia, gdyż niewątpliwie Panowie to samo odczuwają, zaznaczyć jednak pragnę, że przy eksporcie gdzie przy kalkulacji każdy grosz odgrywa poważną rolę i gdzie klient zagraniczny żąda dostawy cifa port zagraniczny,—nie jest możliwym dla nas fabryk przerobczych zastosowanie się do tego życzenia Syndykatu, zresztą niewiadomo dlaczego wprowadzonego. Chcę tu nadmienić, że posiadamy ofertę luksemburską na walcówkę po cenie zł. 145 za tonnę cifa Gdynia.

To samo daje się zauważyć i z kwasami, na które ostatnio cena poszła bardzo w górę.

Reasumując, dla zwiększenia eksportu, którego możliwości są obecnie bardzo duże, należałoby:

1) bardziej uprzywilejować cenę walcówki oraz płacić za nią po efektywnej cenie uznanej dla eksportu,

2) Syndykat winien przydzielić zamówienie na eksport Hucie położonej najbliżej fabryki zamawiającej i nie stosować ceny loco Chebzie, a tylko efektywny przewóz z Huty do fabryki,

3) obniżyć cenę kwasu i również dostarczać go z najbliższej fabryki, gdyż—dla przykładu—w Warszawie znajduje się fabryka, a kwas często przychodzi ze Śląska; wreszcie

4) obniżenie stawek przewozowych dla towarów przeznaczonych na eksport.

VI.

Przemówienie p. St. Gaszyńskiego.

Popieranie produkcji krajowej, zatrudnienie kadr bezrobotnych, zdobywanie nowych rynków zbytu, dodatni bilans handlowy i t. p. hasła o charakterze gospodarczo-socjalnym, nakłaniają zainteresowanych do zanalizowania tych kwestyj i rozpatrzenia możliwości eksportowych dla poszczególnych gałęzi przemysłu. Przedmiotem niniejszego referatu jest właśnie analityczne ujęcie ważniejszych kwestyj, związanych z eksportem, w odniesieniu do przemysłu śrubowego, który od pewnego czasu czyni usilne starania o podjęcie na szerszą skalę akcji wywozowej artykułów, leżących w zakresie jego wytwórczości.

Przemysł śrubowy, którego produkcja obejmuje cały szereg najbardziej różniczkowanych artykułów,

jakoto: wszelkiego rodzaju śruby i nakrętki, nity, wkrętki do drzewa i do metali, materiał nawierzchniowy dla kolei, materiały do budowy napowietrznych linii telefonicznych i telegraficznych, oraz wiele innych, zaczął interesować się możliwością zdobycia dla swych wyrobów nowych rynków zbytu. Zjednoczone Polskie Fabryki Śrub w Bielsku, centralizujące sprzedaż artykułów śrubowych większości najpoważniejszych zakładów przemysłowych tej branży na obszarze Rzeczypospolitej, celem umożliwienia swym fabrykom związkowym utrzymania, wzgl. równomiernego, całorocznego zatrudnienia, zajęły się gorliwie tą kwestją.

Cały szereg pochodzących z zagranicy zapytań i złożonych na nie ofert, oraz w drodze korespondencyjnej uzyskane limity cen, dały możliwość stwierdzenia, iż artykuły śrubowe pochodzenia polskiego, pomimo swej nieustępującej zagranicznym wyrobom jakości, na rynkach obcych są niestety niekonkurencyjne. Różnica na niekorzyść wyrobów rodzimej produkcji, pomimo oferowania cen opartych na specjalnej kalkulacji eksportowej, wahała się w granicach 25 — 40% cen zgóry limitowanych.

Smutna ta rzeczywistość zmusiła do przeprowadzenia szeregu drobiazgowych dociekań i porównań, uzasadniających istniejący stan rzeczy. W wyniku tych badań okazało się, iż podstawowy czynnik produkcji, jakim jest surowiec żelazny, za który polski przemysłowiec-przetwórca płaci zniżoną już specjalnie dla celów eksportowych stawkę w wysokości zł. 200.— za tonnę, jest znacznie droższy od analogicznych cen zagranicznych.

Podobnie przedstawia się sprawa cen na węgiel używany dla celów przemysłowych i paradoksalnie napozór wygląda fakt, jeśli wziąć pod uwagę, iż węgiel polski, stanowiący gros naszego rodzimego eksportu, a dający cudzoziemskiemu fabrykantowi tańszą siłę motoryczną, skutecznie pośrednio się przyczynia do niekonkurencyjności polskich wyrobów przemysłowych na rynkach zagranicznych.

Ale nie tylko cena samego surowca loco huta lub kopalnia, lecz również wygórowane stawki przewoźnego kolejowego przy dowozie materiałów tych do fabryk, pogarszają i tak już niewesołą sytuację.

W bardziej pod tym względem uprzywilejowanym położeniu znajdują się Zakłady, leżące w obrębie wielkich centrów przemysłu górniczo-hutniczego, wobec czego fabryki bardziej odległe, narażone są na powiększenie kosztów własnych, która to różnica niezawsze może być wyrównana zmniejszeniem odległości przewozu produktu gotowego.

Przechodząc z kolei do zobrazowania wyników kalkulacji eksportowych kilku podstawowych artykułów omawianej gałęzi przemysłu, jakoto: śrub z nakrętkami, nitów i wkrętek do drzewa, będziemy w stanie dokładnie sobie uprzytomnić, jak wielkie różnice zachodzą pomiędzy cenami eksportowymi, a notowaniami-limitami odbiorców zagranicznych.

Przed przystąpieniem do podania niektórych danych cyfrowych należy zaznaczyć, iż te z nich, które odnoszą się do kosztów własnych, oparte są na konkretnych dostawach, wzgl. zapytaniach, przy uwzględnieniu przeciętnych wymiarów i z pominięciem takich czynników jak: odsetki, amorty-

zacje nieruchomości, maszyn i narzędzi, ubezpieczenie i t. d.

Za podstawę pierwszej z przytoczonych kalkulacji przyjmujemy: śruby żelazne, czarne z 6 kątną główką i takąż nakrętką o wymiarze $\frac{3}{4}'' \times 100$ mm.

Limitowana cena za 1000 kg. franco wagon	
Triest wynosi	zł. 382.50
po potrąceniu koszt. przewoźnego kolej.	„ 60.22
pozostaje producentowi 1000 fabryka	zł. 322.28

Ponieważ zaś koszt własny wyprodukowania 1000 kg. śrub z nakrętkami przy zastosowaniu kalkulacji eksportowej wynosi zł. 468.56, przeto z porównania tych dwu wyników powstaje niedobór w wysokości zł. 146.28, co odpowiada 45,39% eksportowej ceny towaru.

Przy nitach o średnicy 22 mm. ($7/8''$) różnica ta odpowiada 50,48% ceny eksportowej towaru franco wagon stacja przeznaczenia. Inne wymiary nitów kalkulują się w sposób podobny, przyczem zaznaczyć należy, iż przy wymiarach mniejszych różnica ta ulega pewnej wyższe.

Wręcz katastrofalnie przedstawia się sprawa wywozu wkrętek do drzewa, przy którym to artykule niedobór sięga 130% (a przy wymiarach drobnych i wyżej) osiągalnej ceny f. o. b. Gdynia.

Rozpatrując w dalszym ciągu kwestję wywozu wkrętek do drzewa, należy zaznaczyć, iż pomijając już ogromną dysproporcję cen krajowych i zagranicznych, którą w znacznej mierze stwarza niski kurs funta ang., dający producentowi angielskiemu już blisko 40%-ową premję, możliwości eksportowe tego artykułu są ograniczone jeszcze innymi względami.

Powstała w swoim czasie międzynarodowa Unja producentów wkrętek do drzewa, która od blisko 2 lat uległa rozwiązaniu, a której postanowienia, zwłaszcza dotyczące nacjonalizacji rynków zbytu, honorowane są nadal, ogranicza możliwość konkurowania na niektórych rynkach zamorskich.

Obawa przed dumpingiem wyrobów angielskich, które mogłyby ewentualnie skutecznie konkurować na naszym rynku krajowym, w razie nieprzestrzegania wspomnianego wyżej postanowienia Międzynarodowej Unji, zmusza polski przemysł do zaniechania swej ekspansji eksportowej na rynki przeznaczone dla produkcji nacjonalnej. Na podstawie obowiązujących postanowień omawianej Unji, rynkami dostępnymi dla konkurencji światowej bez żadnych ograniczeń są: Rosja, Finlandja, Norwegja, Bułgarja, Rumunja, Grecja, Hiszpanja, Portugalja, Madera, Marocco, Egipt, Palestyna, Syrja, Turcja, Malta, Mezopotamja, Irak, Persja, Indje angielskie, Sjam, Indje holenderskie, Japonja łącznie z Koreą, Chiny wraz z Mandżurją, Afryka południowa, wschodnia i zachodnia, Ameryka środkowa i południowa, Nowa Zelandja.

Licząc się z możliwością ustabilizowania się stosunków i zwyczajów cen na rynku światowym, oraz odnowienia umów Międzynarodowej Unji, a przede wszystkim zwyczajką funta, należy przypuszczać, iż możnaby w przyszłości podjąć eksport tego artykułu na rynki zamorskie.

Reasumując wyniki kalkulacji eksportowych i szukając źródeł niekonkurencyjności na rynkach zagranicznych artykułów śrubowych pochodzenia polskiego, można wysnuć wnioski następujące: 1) Koszty surowca żelaznego są u nas w kraju znacznie wyższe niż te, którymi jest obciążony zagraniczny przemysłowiec-przetwórca, a niższe stawki robocizny nie są niestety w stanie w odpowiednim stopniu różnicy tej wyrównać. 2) Stawki przewoźnego kolejowego przy dowozie surowca do fabryk przetwórczych, są również niewspółmiernie wysokie w stosunku do stawek przewozowych do portów. Naprzykład, na zasadzie taryfy wyjątkowej H 7, koszt transportu kolejowego walcówki żelaznej w relacji Chebzie-Sławków, t. j. km 43, wynosi zł. 0.82 za 100 kg., podczas gdy taryfa wyjątkowa PH 5, dla komunikacji z portami polskiego obszaru celnego, przyznaje stawkę w relacji Sławków — Gdynia-port, t. j. za 632 km. w wysokości zł. 142 za 100 kg. Należałoby przeto uzyskać odpowiednią zniżkę stawek kolejowych przy przewozie do fabryk surowca, przeznaczonego dla celów przetwórczo-eksportowych. 3) Centrum przemysłu metalowo-przetwórczego, ze względu na swe zbyt wielkie oddalenie od morza, znajduje się w niekorzystnym położeniu geograficznym, wskutek czego kosztu transportu kolejowego wyrobów gotowych do portu znacznie podrażają kalkulację.

Przemysł przetwórczy zagraniczny, znajdując się m. in. również i pod tym względem w dogodniejszej sytuacji, wzgl. mając możliwość korzystania ze znacznie tańszych środków transportowych żeglugi śródlądowej, jest w mniejszym stopniu obciążony kosztami przewozu. 4) Konferencyjne stawki morskie z portów zachodnio-europejskich, są przeciętnie o szylingów 5 w złocie tańsze od analogicznych notowań z Gdyni. Fakt ten posiada niepoślednie znaczenie przy transakcjach sprzedażnych, dokonywanych na warunkach cif port przeznaczenia.

Na zakończenie należałoby wspomnieć, iż w roku bieżącym za pośrednictwem Biura Sprzedaży Zjednoczonych Polskich Fabryk Śrub w Bielsku dokonane zostały 2 znaczniejsze transakcje eksportowe do Włoch, nie licząc pośredniego wywozu artykułów śrubowych, dokonywanego przez producentów maszyn, mebli giętych i t. p.

(C. d. n.)

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY

Możliwości eksportowe do Estonji. Niemiecka prasa fachowa podaje wiadomości o możliwościach eksportowych drutu do Estonji. Estonja kupuje walcówkę na drut, gwoździe i nity, walcówkę na sprężyny, drut na linje, i drut na hufnale. Estonja do tej pory pokrywa swoje zapotrzebowanie w Międzynarodowym Kartelu. Zapotrzebowanie na drut wynosi około 4000 tonn rocznie. Najważniejszymi importerami są S. A. Bracia Kimberg w Tallinie i Centralny Związek Związku Spożyców ETK w Tallinie.

Wzrost eksportu niemieckich maszyn włókienniczych. Eksport niemieckich maszyn włókienniczych wykazał w 1934 r. wzrost i wyniósł 36000 tonn

wartości około 75 milj. marek. Ten wzrost należy przypisać inwestycjom czynionym w krajach zamorskich.

Uruchomienie fabryki aluminium na Węgrzech. W miejscowości Csepel koło Budapesztu uruchomiono fabrykę aluminium o zdolności produkcyjnej 600 tonn.

Fabryka w Csepel nie przystąpiła do Międzynarodowego Kartelu Aluminium.

Zużycie prądu w Wielkiej Brytanji. Sprawozdanie „Electricity Commisioners“ za 1934 r. podaje, że zużycie prądu w Wielkiej Brytanji wyniosło w 1934 roku 14175 milj. kWh, czyli o 13,3% więcej niż w 1933 r.

FUNDUSZ IM. Ś. P. PROFESORA STANISŁAWA JANA OKOLSKIEGO

Dalsze wpłaty na Fundusz wpłynęły od następujących firm i osób.

inż. Antoni Dunin, Warszawa; inż. Jerzy Komorowski, Warszawa; inż. Kazimierz Pichelski, Warszawa; inż. Leon Skibiński, Warszawa; Belgijska Sp. Akc. Warszawskiej Fabryki Drutu, Szttyftów i Gwoździ, Warszawa; Grupa Fabryk Rowerów i Części Rowerowych P. Z. P. M., Warszawa; Lilpop, Rau i Loewenstein S. A., Warszawa; „Pocisk” S. A., Warszawa; Tłocznia S. A., Warszawa; Waleownia Metali S. A. Dziedzice; Franciszek Wagner, Łódź.

Sumy przeznaczone na Fundusz można wpłacać do P. K. O. na konto Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych Nr, 1581 lub do kasy Związku, ul. Traugutta 4, w Warszawie.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 19.II.1935 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminium	2540	Miedź standard	693
Antymon	1511	Ołów miękki	259
Cyna standard	5886	Nikiel	5143
Cynk hutniczy	308	Rtęć	8918
Miedź elektrolityczna	775	Srebro za 1 kg.	86

Na rynku londyńskim w bieżącym tygodniu ceny metali kształtowały się, w porównaniu z ostatnimi naszymi notowaniami — następująco: spadły — miedź elektrolityczna o ok. 3,5%, miedź standard o ok. 3,5%, ołów o ok. 3% i cyna o ok. 1,5%; podniosły się jedynie — antymon o ok. 2%, cynk o ok. 1% i srebro o ok. 1%. Aluminium, nikiel i rtęć bez zmiany.

ODCZYT

Dyrekcja Muzeum Przemysłu i Techniki zawiadamia, że w dniu 1 marca r. b. (w piątek) w gmachu Muzeum przy ulicy Tamka Nr. 1 odbędzie się odczyt popularny p. t. „Historja Cukrownictwa w Polsce“ (z przezroczami), który wygłosi **dr. inż. Z. Przyrębel**. Bilet wstępu do Muzeum i na odczyt (łącznie) kosztuje 45 groszy (dla młodzieży 20 gr.).

TRAK SZYBKOBIEŻNY

850 m/m rozpiętość ramy, mało używany, na łożyskach rolkowych, w bardzo dobrym stanie korzystnie na sprzedaż

Fabryka Traków i Maszyn
dawn. C. BLUMWE i Syn S. A. Bydgoszcz, Nakiolska 52